

քան ալ բողոքն է . մենք չատ
բարձր և չատ զօրաւոր ազգեր
իրենցմէ զօրաւորագունին բըռ-
նութեան առջեւ ինչ կ'ընեն
երբ չեն կրնար պատերազմիլ , կը
բողոքեն և առիթի կ'ապաստեն :
Մենք ալ նոյն բանը պէտք է ը-
նենք , բողոքենք և չյիշատակենք
Մակարը , այլ Քչարունակները Գե-
որգի յիշատակութիւնը : Այս
պարագային մէջ առ առաւելն
կորուստ պիտի ընեն քանի մը
վարդապետք , որ եպիսկոպոս
ձեռնադրուելու պատրաստած
էին :

Այսքան նորութիւն չի ցուց-
նելէն , յետոյ , մեր Ռուսիացի
եղբարք մեր միութենէն ինչ օ-
գուտ կրնան սպասել , երբ մենք
իրենցմէ յառաջ պատրաստու-
թիւն ցուցնենք Ռուսիոյ Զարին
քմահաճ անօրէնութիւններն ըն-
դունելու . ինչպէս ըրաւ Արե-
ւելք , չսպասելով մեր Ռուսիացի
եղբարք կարծիքն ստանալու . որ
թէ իւր թերթին և թէ այլ թեր-
թերու մէջ սկսած է երեւան դալ
«այնպիսի դառնութեամբ» մը ,
որ անկարելի է թէ ի խոր չխոցէ
ճշմարտ հայրենասիրի մը սիր-
տը : Եւ իրաւունք ունին . քանզի
իրենց համար ոչ միայն ազգա-
յին-եկեղեցական իրաւանց բըռ-
նաբարում մի կ'ործ գրուեցաւ ,
այլ և «զրկողութիւն» մը կ'որո-
վամիտ և ճշմարտ ազգասէր ան-
ձի մը գործադիր իշխանութե-
նէն :

Ինչպէս նախընթաց յօդուած-
նուս մէջ ըսինք , այս ապօրինի
վաւերացում մեզի համար խիստ
կարեւոր քանի մը ճշմարտու-
թիւններ երեւան հանեց , զորս
թուեցինք անդ :

Այժմ այդ ապօրինի վաւերա-
ցումը մեզ լուեցայն մարտել տա-
լու համար գործածուած միջոց-
ներուն մէջ կը տեսնենք յայտնի
թէ , օտար դիւանագիտութիւնն
ինչ գործիքներ սննի մեր մէջ ,
և որչափ իւր յոյսը դրած է մեր
եկեղեցական դասուն վրայ . զոր
աշխարհական դասէն բաժնելու
հնարամտութիւնն ի գործ կը դը-
նէ : որպէս զի այս երկուքին մէջ
վէճն սկսի , և եկեղեցական դա-
սը մնայ միշտ կասկածելի , ու ի
դերեւ երեսն այն համերաշխու-
թիւնը , որ հազիւ սկսած է ե-
րեւիլ տիրող կառավարութեան
և հպատակ Հայոցս մէջ շնորհիւ
Ս. Պատրիարք Հօր : Այս գաղտ-

նի ջանից : շնորհիւ , այն հե-
ռադիր , զոր Ս. Պատրի-
արք չատ իրաւամբ ուղղած էր
առ Միւղիւրիւս միշտ , գոհու-
թեամբ չնկատուեցաւ այն կու-
սակցութենէն որ կաթողիկոսա-
կան վաւերացման գործողու-
թեան մէջ Ռուսիոյ կայսեր իրա-
ւունք ունենալ կը կարծէ , եւ
կամ իրեւ կատարուած իրողու-
թիւն կեղծ ընդունիլ առանց
բողոքի , առանց վշտացնելու
Ռուս կառավարութիւնն . մերիչ
առիթիւ թերեւս գրենք այս քա-
ղաքական նկատմանց վրայ , որ
կաթողիկոսական այս ընտրական
գործողութեանց մէջ , սկիզբէն ի
վեր , մեծ դեր կատարեցին եւ
տակաւին կը կատարեն . Բ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Ատաբաղարի վարժարանաց
փակման խնդրոյն վրայ պաշտօ-
նական տեղեկութիւնք կը պակ-
սին դեռ : Սակայն Պատրիարքա-
րան հասած մասնաւոր տեղե-
կութեանց նայելով , տեղւոյն
Թադ. խորհուրդը իւր ձեռնհա-
սութենէն վեր խնդիրներ անօ-
րինելով , այսինքն կառավարու-
թեան պատկանեալ գործեր և
կալուածական գաւտեր տեսնե-
լով , տեղական կառավարու-
թիւնը Թադ. խորհուրդարանի ար-
ձանագրութեան տօմարն ուղեր
է , տեղեկանալու համար թէ ինչ
տեսակ գործերով պարապած է
Թադ. խորհուրդը . սակայն այս
վերջինը չուզելով յանձնել խնդ-
րուած տօմարը , տեղական կա-
ռավարութիւնը խորհուրդարանը
կոխելով տօմարը գրաւեր է : Ա-
սոր վրայ Թադ. խորհուրդը ազ-
գային վարժարանը փակել է :

Պատրիարքարանը Արմաշու վա-
նահայր Գեր. Խորէն Սրբազանի
պաշտօնական քննութեանց ար-
դիւնքին կ'ապասէ հարկ եղածը
անօրինելու համար :

Արդէն դրած էինք թէ Ամեն-
Ս. Պատրիարք Հայրը յառաջիկայ
կիրակի օր Ս. Պատարագ պիտի
մատուցանէ ի Մայր Եկեղեցի :

Նորին Սրբազնութիւնը յա-
ռաջիկայ երէքշաբթի օր ալ կա-
նանց համար պիտի պատարագէ :

Ամեն. Խորհման Սրբազան յա-
ռաջիկայ կիրակի օր Դատը-
գիւղի եկեղեցին Ս. պատարագ

պիտի մատուցանէ հետեւեալ օրն
ալ երկուշաբթի Դարձալի եկե-
ղեցին պիտի պատարագէ տեղ-
ւոյն Թադ. խորհուրդի խնդրանքի :

Յառաջիկայ երկուշաբթի օր
վ. Ե. Սուրբանին գահակալու-
թեան Գրգ. տարեգարծն ըլլալով
Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կայ-
սերական Պալատը պիտի երթայ
ի շնորհաւորութիւն :

ԵԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ՆԱԽԱՐԵԱԿ

Երէկի նաւարչաւը խիստ փա-
ռաւոր եղաւ ի Մեծ կղզի :

Առաւօտէն սկսեալ բոլոր
պարտէզները , աղիւնները և լեռ-
ներն ու քարերը բազմութեամբ
լցուած էին : Կարգադիր մաս-
նախումբը ծովկըրը հաւաքուած
կը հսկէր , կայսերական պալա-
տէն բարձրաստիճան անձ մը եւ
Ծովային գործող նախարարը
ներկայ էին : Ծովին վրայ մակոյկ ,
նաւ և չոգենաւ լեցուն էին ,
Աւստրիական , Ռուսիական , Ռու-
սական և իտալական գեոպոնա-
տանց չոգենաւ , զանազան դրօ-
շակներ պարզած նաւարչաւին
մասնակցեցան : Արքունի նաւա-
րանի մակոյկները պարգեւներ
ստացան , Հինգ կամ վեց զու-
ղաթի մակոյկներուն մէջ առա-
ջին պարգեւը Ամբրիկեան և Ա-
ւստրիական մակոյկներն ստա-
ցան :

Օդը խիստ պայծառ լինելով ,
բնաւ վտանգ մը չը պատահեցաւ :
13 նաւաձիգ և 9 չոգենաւիկներէ
զատ Մահսուսէի և Շիրքէթի չո-
գենաւներու մէջէն որը իրարու
խիստ մօտ էին , Էյուպի չոգե-
նաւները անցան : Մասնախումբը
ձրի չոգենաւ մը յատկացուցած
էր տաճիկ կանանց :

Իրիկունը խիստ փառաւոր
պարահանդէս մը տրուեցաւ , օ-
րոյ յատկացեալ վայրը և շրջա-
կայները 3000 ի չափ լապտերնե-
րով և դրօշակներով զարդա-
րուած էին : Պարահանդէսը տե-
ւեց մինչեւ առաւօտ , Դեռպանք
և երեւելի անձինք ներկայ էին :

— Մատրիտէն 26 թուով հե-
ռադիր մը կը ծանուցանէ թէ
1600 հոգի մեռեր են : Մարտի-
կոյ մէջ 27 եւ Թուրքի մէջ 40
հոգի մեռեր են :

— Զորեքշաբթի իրիկուն Զա-
րը Բրէմզիէն մեկներ է . Գ

Քանօքի եւ Կիէքս երկար տե-
սակցութիւն մ'ունեցեր են :

— Զուրի ընկերութեան փա-
րիզի անօրէն Պ. Ալպէր Թալ-
նէվիէի երկրորդ և յիշեալ ըկե-
րութեան թղթակցութեան աս-
րէն Պ. Սիրօնի երրորդ կարգի
Մէճիաիէ պատուանշան շնորհ-
ցաւ :

— Քօլէքան Մարտիկոյ մէ-
սաստիանալով , վ. Ե. Սուրբան
հրաման ըրած էր որ մայրաքա-
ղաքիս թաղապետութիւնը ա-
մեն զգուշութիւն ի գործ դնեն
պանդոկները և ուրիշ տեղեր պա-
տելով տեղեկութիւններ քաղա-
յատուկ բմիշկներ զանազան տե-
ղեր պտըտելով հարկ եղած հրա-
հանգները օտեր և առ այժմ ոչ
է երկիւղ չըլլալ յայտներ են :

— Ծովային գործող նախարար
թին յանձնարարութեամբ Լնտ-
րայի Օսմ. Գեոպոնի Միւղիւրիւ
փաշա 16 անգլիայի մեքենայով
բաց հետ պայմանագրութիւն մը
կնքեր է մայրաքաղաքս զալ-
արքունի նաւարանին մէջ ա-
յստեւելու համար :

— Սիրիոյ կուսակալ Համ-
փաշա յանկարծամահ եղեր է
Պէրսիւթ :

— Նօայլ մարդիկին Դաղը
ուղեւորելուն լուրը սուտ կը հա-
նեն գաղղիական լրագիրք :

— Զորեքշաբթի դիշեր Ղալ-
թիա Պանաւրմա Օթէլի անու
պանդոկին մէջ 18 տարեկա
Թուրք երիտասարդ մը սպա-
նուեցաւ իւր ընկերակիցներէ
որք են խուրչիտ եւ Մէհմեդ
Սպանիքը դեռ գտնուած չեն :

— Անցեալները Գիրէճ Պոլսի
չուն մը կատարելով , Թարապ-
ըջակայները գտնուած չուն
խածէր և կատարութիւն տա-
է անոնց , Թաղապետութիւնը
յիշեալ չունը և թէ ուրիշ
չուն որք կատարութեամբ փ-
րակեալ էին , ստակցուցեր է :

— Աֆղանք մեծ զգուշութիւն
կ'ընեն որ Ռուսաց հետ կա-
ջուուին , վասն զի Անգլիական
կառավարութիւնը իմացուցած
է միւրին թէ չպիտի միջամտէ
նեւ նմա ընդդէմ Ռուսաց , բ-
միայն եթէ Ռուսական զօրքն
ծանելով դաշինքն , յարձա-
Աֆղանիսթանի վրայ : Նոյն տա-
Ռուսական զօրքն յարատեւ կ'
խառնի սմբայնել նոր գրաւե-
սահմանագլխոյն ալլեալ մասն
Զօր. Գումարոֆ մեծ գործունե-

եւոր կ'այցելէ իւր հրամանին
եղած բոլոր տեղերն : Զորաց
թէ քոյերա կամ անոր նման
մը ծագած է Ռուսական
նակին մէջ, և յոյժ մահաբեր է :
— Զօր. կրանթի յուզարկաւո-
թիւնը որ տեղի ունեցաւ օ-
տոս 8 ին՝ որպէս ծանուցինք
աշագոյն՝ եղաւ տոթի Սմե-
ան ազգի զգացման ընդհա-
արտայայտութեան : Շրջա-
երկրէն 440.000 անձինք եկան
և եորք ի երկայ ըլլալ յուզար-
որութեան հանդիսին : Դա-
րին կ'ընկերանային 20.000 զօրք
այս առեալ իւր 20.000 քաղա-
ցիներն որք պատերազմին մէջ
ապաւ ին Զօր. կրանթի հը-
մանատարութեան ներքեւ 20
թիւ առաջ, և մեծ բազմութիւն
աւոր անձանց երկրին ամէն
մերէն, յոյս կային բազումք
աւարին նահանգներէն : Մի
ալ նահանգաց նախագահն
կը գտնուէր թափորին մէջ
10 մղոն երկայն էր : Այն վայր-

կեանին յորում մարմինը վերցուե-
ցաւ շիրիմը տարուելու համար,
իրողութիւնը հեռագրաւ ծա-
նուցուեցաւ երկրին բոլոր քա-
ղաքները և գիւղերը, և ողջոյն
Միացեալ Նահանգաց եկեղեցեաց
բոլոր մահազանգակք՝ սկսեցին
հնչել : Հարաւային նահանգաց
ներկայացուցիչ ունենային ի հան-
դիսի յուզարկաւորութեան այն
զօրավարին որոյ բանակաց հետ
մահաւ չափ կուտ մէջ էին միայն
քսան տարի առաջ՝ կրնայ նկատ-
ուիլ իւր նշան թէ նախկին նա-
խանձն և ատելութիւն անհետ
եղած են : Մեծ պատերազմին
թողած վերքերն բուժուած են
Զօր. կրանթի գերեզմանին վրայ :

— 6 —
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ
(ԴՆԵՐԵՆԻ ԿՐԹԱՐԱՆ)
ԳԻՇԵՐՈՓԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ
Այս Կրթարանն հաստատուած է
1876 Յուլիս 1 ին և, իբրեւ երկրոր-
դական (սըկոնարի) վարժարան, վա-

ւերացեալ է Հասարակաց Կրթու-
թեան պաշտօնէութենէն :
Երկրորդական վարժարանի մէջ
աւանդելի բոլոր ուսմանը և Հայե-
րէն, Թուրքերէն, Գաղիերէն, Սեղ-
դերէն և Յունարէն լեզուք կ'ուսուց-
ուին աստիճանն ուսուցչական ըն-
տիր մարմնի մի :
Երկրի և ազգի պիտոյից հա-
մաձայն մի քանի կարեւոր փոխոյն-
մանք մուտ պիտի գտնեն ուսմանց
Յայտագրին մէջ, ի մասին մանա-
ւանդ լեզուաց ուսուցման, սկսեալ
յոռաջիկայ չըջանէն :
Այս Կրթական հաստատութեան
մէջ տարուած աւագնական և բա-
րոյական խնամքն հաւատար է ու-
սումնական խնամքն, որ արդէն
ժանոթ է Հայ հասարակութեան :
Յետեղն յոյժ գոհացուցիչ : Ուսում-
նաւարակի թիւն է յարդ 28 :
Կրթարանի ժ. տարերջմանն պի-
տի սկսի յառաջիկայ օգոստոս 29
հինգշաբթի օրէն : ուսանողաց վե-
րահան՝ օգոստոս 26 երկուշաբթի
օրէն :
Նոր աշակերտ տալու փափաքող
ծնողք և ալ այցելուք կարեն տե-
սակցիլ Տնօրէնին հետ, օգոստոս 15
հինգշաբթի օրէն սկսեալ, ամեն Գշ.

վեր. և կիր. օրերն, մինչեւ կէս օր,
Ս Հայկական Կրթարան :
Հիմնադիր-Տնօրէն
Յ. Գ. ԴՆԵՐ
7 Օգոստոս 1885 յՕրթաքէոյ

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐԱՆ
ԳԻՇԵՐՈՓԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ
Իւսկաւար, Սէլամբը
—
վարժարանի ժ. տարւոյ շըր-
ջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպ-
տեմբեր 2, երկուշաբթի օր :
Ուսանողք պարտին մտնել
մինչեւ սեպտեմբեր 3, հինգ-
շաբթի առաւօտ, ուր դասախո-
սութիւնք պիտի սկսին :
Նոր աշակերտ տալու փափա-
քող ծնողք կամ պաշտպանք կը
հարկուին բանակցիլ Տնօրէնին
հետ, վարժարանին մէջ :
Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. Յ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
1885 Օգոստոս 7

իրենց վերջին շունչը փչելու մօտ գարձեալ կը կտը-
ծեն թէ պիտի առողջանան :
— Բայց տմիսէ մը, ութ օրէն, վաղը, կարելի է
որ մեռնի, ինչ ընելու է :
— Չեմ գիտեր, կը յուսամ միշտ թէ, մարքիզը
իւր վիճակին վրայ ինքզինքը խաբելէ պիտի գաղթի
վերջապէս և թէ պիտի ստիպեմ քոյրդ որ մեղ հետ
համակարծիք գտնուի :
— Ա՛հ, եթէ նա զաւակ մը ունեցած ըլլար, ը-
սաւ. Գ. տը Բէրնի ցաւելով :
— Եթէ Մաթիլտ զաւակ մը ունեցած ըլլար,
պատասխանեց մայրը, հանգարտութեամբ կը սպա-
սէինք Մարքիզին վերջին ժամուն : Խնդիրը միայն
Գ. տը Գուլանթի հարստութեան վրայ չէ, որուն
գումարը այսօր չորս միլիօնէն աւելի կ'ըլլէ. բայց
իւր հօրաքրոջ Շէսնէլ-Թանկիւ գ. քսուհոյն հարս-
տութիւնն ալ կայ, որուն միակ ժառանգորդն է
մարքիզը :
— Ո՛հ, փառաւոր բան պիտի ըլլար այս, բա-
ցազանչեց Սօսթէն հրացայտ աշուրներով : Պառաւ
գ. քսուհոյն հարստութիւնը տասը միլիօնէն պա-
կաս չէ :
— Դժբաղդաբար, Մաթիլտ զաւակ չունի, կրկ-
նեց մայրը : Ո՛չ միայն գ. քսուհոյն միլիօնները չը
պիտի կարենանք ձեռք ձգել, այլ փեսիս հարըս-
տութիւնն իսկ մեր ձեռքէն խուսափելու փոսնդին
մէջ է : Եթէ վաղը մեռնի, ասոր միլիօնները միւ-
սին միլիօններուն պէտ, Գաղլիւ չորս անկիւնները

— Գ. տը Գուլանթ ինձ հետ առանց օժիտի ա-
մուսնացաւ եւ առատաձեռնութեամբ ինձ տասը
հազար Քրանքի եկամուտ մը նուիրեց :
— Ճշմարիտ է, բայց պէտք է գիտնալ որ այս
տասը հազար Քրանքի եկամուտով չէ որ պիտի կա-
րենաս կրել քու մարքիզուհի տիտղոսը :
— Մայր իմ, այրի մնալով կրնամ աւելի աղքատ
ապրիլ, եւ կրել արժանապէս ու հպարտութեամբ
իմ ամուսնոյս անունը :
Դեռատի կրնը անյողդողդ մնաց իւր որոշման
վրայ, եւ տիկին տը Բէրնի պարտաւորեցաւ առ
այժմ հրաժարիլ զայն համողելէ :
— Է՛հ, ըսաւ ինքնիրեն ծածկեալ կատաղու-
թեամբ, պիտի զղջայ իւր ընդդիմութեան
վրայ :
Բայց մարքիզին վիճակը չէր ներեր երկարատեւ
ղինադադարի մը : Թէպէտեւ իւր մահը մօտալուտ
չէր երեւեր, սակայն այնպիսի տկար վիճակի մէջ
էր որ առկաթեալ կանթեղի մը պատրոյդին նման
կրնար մարիլ :
Այն ատեն Գ. տը Բէրնի յիշեց իւր վարժարանի
բարեկամներէն մին, որ իւր ուսումն աւարտելէն
վերջը բժիշկ եղած էր :
Էրնէսթ Ժանտրօն՝ աղքատ եւ տաղաւին ան-
ժանօթ էր, բայց իւր ապագայ ունեցող և խորին
հմուտութեան տէր մարդ մը կը խօսուէր արդէն :
— Էրնէսթ Ժանտրօն պիտի յիշէ ժամանակաւ
մեր ունեցած մտերմութիւնը եւ նուազ զգուշաւոր

